

## **LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN LAUSUNTO 2/2005 vp**

**Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi pääsystä satamapalvelujen markkinoille (satamapalvelu)**

*Suurelle valiokunnalle*

### **JOHDANTO**

#### ***Vireilletulo***

Eduskunnan puhemies on 16 päivänä joulukuuta 2004 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi pääsystä satamapalvelujen markkinoille (U 72/2004 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että liikenne- ja viestintävaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

#### ***Asiantuntijat***

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- liikenneneuvos Lassi Hilska, liikenne- ja viestintäministeriö
- sihteeri Juhani Koivunen, Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry
- toimitusjohtaja Matti Aura, Suomen Satamaliitto.

### **VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ**

#### ***Ehdotus***

Satamapalveludirektiivin tarkoituksena on varmistaa vapaa pääsy satamapalvelumarkkinoille yleiselle kaupalliselle meriliikenteelle avoimissa EU:n alueella sijaitsevilla merisatamissa tai -satamajärjestelmissä.

#### ***Valtioneuvoston kanta***

Valtioneuvosto pitää tärkeänä kilpailun lisäämistä satamissa. Vaikka Suomessa ei ole säädäntöön perustuvia satamapalvelujen tarjontaa koskevia markkinarajoituksia, pitää valtioneuvosto asiaa koskevien yhteisötason perussääntöjen kehittämistä kannatettavana. Tällaisten sääntöjen soveltamisella pystytään yhteisön satamissa toimiville palvelun tarjoajille luo-

maan kohtuullisessa ajassa tasapuoliset toimintaedellytykset.

Koska parlamentti kaatoi sovitteluprosessissa komission edellisestä ehdotuksesta saavutetun ratkaisun, on yllättävää, että komissio on tehnyt hyvin samansisältöisen uuden ehdotuksen. Nyt lisätyt elementit olisi voitu lisätä edellisen käsittelyn aikanakin, jos niillä olisi ollut neuvostossa tai parlamentissa läpimenomahdollisuuksia. Neuvoston äänestysratkaisun yhteydessä Suomi totesi, että saavutettu kompromissiratkaisu oli ehdoton takaraja. Komission uusi ehdotus on alkuperäisen tavoitteen kannalta huono. Erityisen ongelmallinen olisi pakollisten toimilupien järjestelmä.

Valtioneuvoston mukaan satamapalveluiden kilpailunrajoitusongelmiin olisi nyt pitänyt pyrkiä löytämään muita ratkaisukeinoja.

Valtioneuvosto katsoo, että uusi ehdotus saataisi pikemminkin lisätä kilpailun esteitä kuin vähentää niitä, eikä kannata sen hyväksymistä nyt ehdotetussa muodossa.

## VALIOKUNNAN KANNANOTOT

### *Perustelut*

Komissio on aikaisemmin antanut yhden ehdotuksen satamapalveludirektiiviksi, jota valiokunta on käsitellyt tunnuksella U 33/2001 vp ja josta valiokunta antoi lausunnon LiVL 15/2001 vp. Lausunnossaan valiokunta suhtautui silloiseen direktiiviehdotukseen erittäin kriittisesti, vaikka pitikin ehdotuksen tavoitteita sinänsä kannatettavina. Myönteisenä valiokunta piti koko EU-alueelle yhtenäisiä satamapalveluja koskevia normeja, satamahallinnon neutraalisuutta käyttäjiä kohtaan ja kilpailun vääristymisen ehkäisemistä. Direktiiviä ei kuitenkaan pidetty välttämättömänä, ja valiokunnassa syntyi epäilyjä siitä, ottiko ehdotus riittävällä tavalla huomioon ne erityisvaatimukset, jotka aiheutuvat siitä, että Suomessa kaikki merisatamat jäätyvät talvella.

Nyt annetun ehdotuksen tavoitteita valiokunta pitää sinänsä kannatettavina, mutta katsoo valtioneuvoston tavoin, että uusi ehdotus saattaa pikemminkin lisätä kilpailun esteitä kuin vähentää niitä. Tämän vuoksi valiokunta katsoo, että ehdotusta ei tule hyväksyä nyt ehdotetussa muodossa.

Komission uudessa ehdotuksessa merkittävin muutos on se, että kaikilta satamapalvelujen tarjoajilta edellytetään toimivaltaisen viranomaisen myöntämää toimilupaa. Näin ollen direktiiviehdotus puuttuu huomattavasti myös nykyisten satamapalvelujen tarjoajien taloudelliseen ja oikeudelliseen asemaan. Sen myötä satamapalveluista tulee täysin säännelty ja toimiluvanvarainen elinkeino ja satamista tulee hallintoviranomaisia. Valiokunta pitää tämantapaista kehitystä epätoivottavana ja toteaa, että sitä ei tule hyväksyä.

Komission uudessa ehdotuksessa itsekäsittelyn eli omahuollinnan määritelmä on sinänsä en-

tininen, mutta sen käyttöala on erilainen. Tämän lisäksi itsekäsittely edellyttää toimilupaa. Valtioneuvoston kirjelmän mukaan direktiivi ei ole ristiriidassa Suomen vuonna 1976 ratifioiman Kansainvälisen työjärjestön (ILO) satamatyötä koskevan yleissopimuksen n:o 137 kanssa. Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT on kiinnittänyt valiokunnan huomiota siihen, että direktiivi heikentäisi käytännössä satamatyöntekijöiden asemaa vastoin ILO:n yleissopimuksen tarkoitusta. Tämän lisäksi myös satamat asetettaisiin itsekäsittelyn osalta ongelmalliseen asemaan, koska siihen vaadittava toimilupa olisi myönnettävä eikä satamalla asiallisesti olisi harkintavaltaa. Tämän vuoksi valiokunta korostaa, että säännöstä omahuollinnasta ei tule hyväksyä esitetyn muotoisena.

### *Lausunto*

Lausuntonaan liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

*että valiokunta katsoo yhtyen asiassa valtioneuvoston kielteiseen kantaan, että direktiiviehdotusta ei tule hyväksyä nyt ehdotetussa muodossa, ja*

*että valiokunta edellyttää, että eduskunnalle annetaan perustuslain 96 §:n mukaiset tiedot asian käsittelystä, muiden jäsenvaltioiden kannoista ja mahdollisista muutoksista ehdotukseen ja että valtioneuvosto ei tee Suomea lopullisesti sitovia päätöksiä ehdotuksen sisällöstä ennen kuin eduskunnalla on ollut mahdollisuus lausua kantansa uudelleen.*

Helsingissä 22 päivänä helmikuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

|      |                         |                           |
|------|-------------------------|---------------------------|
| pj.  | Markku Laukkanen /kesk  | Pertti Salovaara /kesk    |
| jäs. | Leena Harkimo /kok      | Arto Seppälä /sd          |
|      | Saara Karhu /sd         | Timo Seppälä /kok         |
|      | Marjukka Karttunen /kok | Harry Wallin /sd          |
|      | Inkeri Kerola /kesk     | Lasse Virén /kok          |
|      | Reino Ojala /sd         | Raimo Vistbacka /ps       |
|      | Erkki Pulliainen /vihr  | vjäs. Reijo Paajanen /kok |
|      | Eero Reijonen /kesk     | Lyly Rajala /kok.         |

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker.